

CINC DOCUMENTS DE CENTELLES DELS SEGLES X i XI

per Francesc de ROCAFIGUERA I GARCIA

1. *Procedència dels documents.*

Aquests documents es conserven a can Rocafiguera de Vic juntament amb altres referents al mas conegut modernament com a Molí de Sant Antoni, situat a la parròquia i terme municipal de Santa Coloma de Centelles, al lloc dit les Codines, a l'esquerra de la riera del Congost. Les seves possessions limitaven amb la carretera que uneix la carretera nacional 152 i el raval de les Codines amb Centelles, amb la N-152, amb terres del mas Canes i amb la riera del Congost, i també s'estenien per l'altra banda de la N-152 seguint la carena fins arribar al terme municipal d'Aiguafreda.

A més dels dos molins fariners dits de Sant Antoni, el mas comprenia l'antic mas Sagrer i l'hostal de Sant Antoni de les Codines.

La família propietària del mas es va refondre amb els Rocafiguera a darreries del segle XVIII i per això la documentació antiga d'aquest mas es conserva en aquesta casa, malgrat que la propietat del mas s'alienés a principis de segle.

Aquests documents donen notícies d'uns alocs situats en aquest lloc que són objecte de compra-venda i que no formaven inicialment cap unitat territorial ni pertanyien a la mateixa persona.

En la segona meitat del segle XIII aquestes terres formen una unitat d'explotació agrària, és a dir, un mas que rep el nom de mas Ribau o Ribald i la família que l'habita i el conrea porta aquest mateix cognom, però la terra ja no és propietat lliure sinó que pertany a la família Quatreccases de Pruit i els Ribau són homes propis seus.

A principis del segle XIV viu al mas una família que porta el cognom Oliva i des de llavors el mas es coneix com a mas Ribau o Oliva. El senyor directe també canvia i des d'aquest temps trobem com a senyor directe al senyor del castell de Centelles, el qual el va donar immediatament per al sosteniment de la candela que havia de cremar continuament al davant de l'altar de Santa Maria de la capella del castell de Centelles. Aquesta candela havia estat instituïda per mossèn Pere de Gaala abans del 1307¹. Els alocs assignats a la candela de la capella del castell eren regits

---

1. PLADEVALL, Antoni: *El castell de Centelles*, Vic 1976, p. 83.

per un prevere de la comunitat que vivia al castell i que tenia cura del culte en aquesta capella i que rebia el títol de regent o governador d'aquesta candela.

La manera com es van produir aquests canvis no la coneixem per manca de documentació.

La branca principal de la família Oliva que residia al mas fou desposseïda d'aquest i de tots els seus altres béns en ésser culpada Sibil·la d'Oliva de la mort d'Arnau de Fortuny, fill de Pere i d'Ermessenda de Fortuny, del veí mas de Casal Fortuny, i fugir a Mallorca sense comparèixer davant la cúria del castell de Centelles malgrat les citacions que li feren el batlle i els saigs. Això va provocar que Marc de Vilanova, tutor de Ramon de Centelles, li confiscés tots els seus béns el 1342. Llavors Marc de Vilanova atorgà el mas al germà de Sibil·la, Ponç d'Oliva, qui va haver de pagar 300 sous com a remissió de la pena en la qual havia incorregut la seva germana. Ponç d'Oliva era fuster i ciutadà de Barcelona i com que la possessió del mas l'obligava a haver de residir continuament en ell i a haver-se de fer home propi de la candela de la capella del castell i perdre tots els privilegis de què gaudien els ciutadans de Barcelona, per això va cedir el mas a la seva germana Guillema i a la seva neboda Elisenda. Aquesta, el 1361, renuncià al mas a favor del seu cosí Bartomeu d'Oliva, fill i hereu de Ponç d'Oliva, també fuster i ciutadà de Barcelona, i per les mateixes raons se'l va vendre aquest mateix any.

El nou propietari del mas fou Marc de Vallosera, un fadrister del mas Vallosera de Balenyà, casat amb Margarida Sagrer, del mas Sagrer d'El Brull, que va prendre el cognom de la seva muller i va anar a viure al mas Oliva gaudint del privilegi de no haver de fer-se home propi. Marc va incorporar al mas nombroses peces de terra dels masos veïns, sobretot dels masos Casesdevall, Fortuny i Falgueres, i els molins de l'Erm i de Fortuny. El 1372 va comprar a Ponç de Casesdevall la batllia de les terres que el monestir de Sant Pere de Casserres tenia a les parròquies de Santa Coloma de Centelles i Sant Martí d'Aiguafreda i a alguns masos de Tagamanent i Collsuspina. Aquesta batllia la tenien els hereus del mas Casesdevall des del 1234 i consistia en la recaptació dels censos i les parts que l'infermeria del monestir rebia sobre els alous que tenia als llocs mencionats.

Els successors de Marc de Vallosera portaren el cognom Sagrer o de les Codines —el mas es conegué com a mas Sagrer, conservant-se els antics noms de mas Ribau o Oliva—, i no gaudiren dels privilegis que obtingué ell, de manera que van haver de fer-se homes propis de la candela de la capella del castell. El 1428 el seu nét, Marc Sagrer, obtingué de Gilabert de Centelles el privilegi de tenir hostal a les Codines, sobre el camí ral de Barcelona a Vic i que ningú més en pogués tenir entre el pont de Querol en direcció a Barcelona i el pont de Malafogassa en direcció a Vic. Des de llavors els Sagrer foren més hostalers que no pas pagesos i continuaren tenint el mas i els molins i l'hostal de les Codines fins que Jaume Pau Sagrer els obligà a Joan Canes com a garantia d'uns censals morts que li va vendre i que no va poder pagar, i d'aquesta manera, entre 1540 i 1569, Joan Canes fou el seu nou propietari.

Joan Canes era l'hereu del mas de les Canes, de Centelles, tocant el terme d'Aiguafreda, i deixà aquest mas en mans del seu senyor directe i se n'anà a viure al mas Sagrer, del qual era senyor directe, com ho havia estat Jaume Pau Sagrer; fent ús dels drets propis de tot senyor directe recuperà totes les terres que havien estat del mas Sagrer i que dit Jaume Pau Sagrer havia venut o obligat a altres persones, reservant-se'n la senyoria directa.

Els Canes foren sobretot moliners, llogaren l'hostal i construïren una nova casa principal a sobre del molí de l'Erm i a la casa del mas, situada al costat de l'hostal, hi posaren masovers, de manera que passà a segon terme i acabà per desaparèixer al segle XIX. Els molins eren situats a l'esquerra del Congost, separats de la riera per una peça de terra dita la Poyeda, i rebien noms oposats: de l'Erm, de Baix o Nou i de Fortuny, de Dalt o Vell. Tots dos eren molins fariners. El molí de l'Erm reunia dos molins dins el mateix edifici, el més nou dels quals era del 1315. La casa nova rebé el nom de Canes del molí i amb aquest nom es conegué tot el mas.

La mort de l'hereu Marc Canes el 1740 sense fills provocà un llarg plet entre els fills de les seves germanes Francesca i Margarida per la successió dels seus béns, perquè el seu pare, Enric Canes, no deixà ben clar en el seu testament quina d'elles havia de succeir al seu germà si aquest moria sense fills. El plet durà fins el 1770, que s'adjudicaren els béns de Marc Canes als successors de la seva germana Francesca, casada amb Francesc Vila i Solà, hereu del mas Vila de l'Abella, concretament a Maria Rosa Vila i Camp, pubilla de Nicolau Vila i Ballit, hereu de la Vila de l'Abella, casada amb Josep Font i Bojons, mercader de Vic. A aquests va heretar la seva filla Maria Rosa Font i Vila, casada el 1782 amb Joan de Rocafiguera i Viladevall, hereu del mas Rocafiguera de Sora. D'aquesta manera totes les propietats de Maria Rosa Font i Vila i tots els documents que acreditaven llur possessió passaren al seu fill i hereu Joaquim de Rocafiguera i Font i als seus descendents².

2. *Els documents*

El primer document és la venda d'un alou que va fer el 987 el comte de Barcelona, Girona, Osona i Urgell a favor de Guitart. Aquest alou era integrat per cases i els sobreposats a la terra: corts, horts, colomers, cups, conreus, vinyes, erms i garrigues i també per molins —amb l'aigua per moure'ls— i pomeres. Aquest alou el tenia per compra i era al comtat d'Osona, al terme de Santa Coloma, al costat del riu Congost i afrontava a llevant amb la serra Feixada i amb el terme de sobre Jugadors i amb el camí que porta a Esparraguera i a Vallossera, a migdia amb el riu Ollic, a ponent amb les roques de sobre Vinyoles i a tramuntana amb les Codines o Puigreig. En aquesta venda s'inclou també una vinya al terme de Noguerola.

La còpia de l'original feta per Arnau de Suyera, rector i notari de Santa Coloma de Centelles, el 28 d'abril del 1318, diu que el preu de la venda és de II sous, mentre que una regesta feta el segle XVIII sobre l'original, avui perdut, diu que el preu de la venda és de L sous; aquesta darrera xifra sembla ésser l'autèntic preu de la venda perquè dos sous sembla molt poc pel que conté l'alou que és objecte de la venda. El document assenyala que el preu de la venda s'ha de pagar «in rem valentem», és a dir, en espècie, cosa molt normal en aquell temps degut a la poca circulació monetària.

L'original d'aquest document és perdut, però es conserva la citada còpia feta pel rector de Centelles el 1318, una còpia d'aquesta còpia feta el segle XIV en pergami i una altra en paper feta el segle XVIII per a utilitat dels Vila de l'Abella en el plet que seguien per la possessió de Canes del molí i que conté uns comentaris sobre el

2. Totes aquestes notícies sobre el mas són tretes de la meva memòria de llicenciatura, per la Universitat de Barcelona, titulada *El mas Oliva de Centelles (Osona) des de darreries del segle X fins el 1404*.

pergamí original i les causes de la seva desaparició. Diu que les afrontacions que conté aquest document són les mateixes que les dels molins que té en usdefruit Victòria Canes, vídua de Marc Canes, i sobre l'original diu: «se adverteix que lo any en què se féu dite vende ve a correspondre en lo any 987 de la Nativitat i com lo acte original és tan derrotat per la qual derrota està esquinsat, falta lo més necessari, en particular les afrontacions, se remet lo transumpto clos per Arnau de Sunyera, rector i notari, lo die 18 de maig de 1318».

El 990 el fill i successor del comte Borrell, Ramon Borrell, va vendre als esposos Bonfill i Guidenell un alou compostat per cases, corts, horts i molins —amb l'aigua necessària per moure'ls—, conreus i erms, vinyes i pomeres que ell tenia per compra. Aquest alou era al comtat d'Osona, al terme del castell de Sant Esteve —el nom antic del castell de Centelles—, als rius Congost i Vallossera, i afrontava a llevant amb la riera del Congost i amb el camí que puja per allí i amb la terra de Daniel o dels seus hereus, a migdia amb l'alou d'Arivons i amb el vilar de Borrell, a ponent amb el camí que puja per la Rovira cap al puig Gudalbert i a tramuntana amb la riera de Santa Coloma i amb la terra de Sunifred i dels seus hereus i amb la riera del Congost, després el termenal puja per la riera de Vallossera fins al molí de Belaró, sacerdot, i des d'allí fins a les roques de la Garriga. El preu de la venda és de 50 sous en espècie. El comte li ven tot el que inclou aquest termenal, excepte el que el seu pare, el comte Borrell, va vendre al pare de Bonfill i el que ell va comprar. Cal remarcar que quan es fa aquesta venda encara era viu el comte Borrell, qui morí el 992, i que aquest associà al poder els seus dos fills, Ramon i Ermengol, i per això Ramon es titula comte i marquès en vida del seu pare³.

Alguns d'aquests topònims ja surten en l'acta de consagració de Sant Martí del Congost del 898: els vilars de Noguerola, Vallossera i Ollic— aquests dos darrers encara perduren avui com a masos—, Santa Coloma, Vinyoles, el castell de Sant Esteve, les Codines i Esparraguera⁴.

Pel termenal que s'assenyala, aquests alous devien tenir una extensió considerable i eren formats per cases i sobreposats a la terra: corts, cabanes, barraques, pellers, etc. i pels conreus, erms i molins. Ambdós documents citen les vinyes, que llavors eren en plena expansió i els «pomiferi arboribus», que és un terme genèric heretat dels formularis antics i que pot referir-se a tot tipus de fruiters, però que a darreries del segle X sembla que només designa les pomeres perquè als altres fruiters se'ls comença a designar pel seu nom, cosa que fa pensar en un desenvolupament de l'arboricultura. Les pomeres serien plantades als marges dels camps i no exigirien molts treballs per a produir fruit⁵.

Excepte els comtes Borrell i Ramon Borrell, de les altres persones que surten en els documents només coneixem el nom.

El 19 de desembre del 1033 Guitart, potser successor del Guitart del 987, havia deixat 14 mancusos als esposos Tozelec i Tresgòcia i aquests li empenyoraren les cases i terres que tenien en franc alou al comtat d'Osona, al terme de Santa Coloma,

3. SOBREQÜES I VIDAL, S.: *Els grans comtes de Barcelona*, Barcelona 1961.

4. UDINA I MARTORELL, F.: *El archivo condal de Barcelona en los siglos IX y X. Estudio crítico de sus fondos*, Barcelona 1951, doc. 10.

5 i 6. BONASSIE, Pierre: *La Catalogne du milieu du X a la fin du XI siècle. Croissance et mutations d'une société*, Toulouse 1975, vol. I.

i que afrontaven a llevant amb el terme de Jugadors, a migdia amb el terme de Sots-Roca, a ponent amb un camí i a tramuntana amb un torrent, amb el pacte que si abans de Nadal no li havien tornat els 14 mancusos, Guitart es quedaria amb aquest alou. Els mancusos eren els dinars d'or sarraïns que circulaven pels comtats catalans.

Aquest document del 1033 es refereix a un alou o molt pròxim o a una part de l'extens alou que va vendre el comte Borrell el 987, perquè ambdós coincideixen en afrontar a llevant amb el terme de Jugadors de sobre Jugadors, que devia ésser un vilar o una gran roca o pedra fita.

L'original d'aquest document és molt esborrat i es conserva cosit a una còpia feta pel citat Arnau de Suyera el 28 d'abril del 1318. El 1040, Guitart, segurament el mateix Guitart del 1033, comprà als esposos Guadall i Orúcia les cases, terres i molins que tenien en franc alou al comtat d'Osona, a la parròquia de Santa Coloma, al lloc dit Ollic i que afrontaven a llevant amb la garriga i amb la casa de Guifré Otger, a migdia amb el molí de *ipso Puyol* que era d'en Gilabert, a ponent amb el Vilarestau i a tramuntana amb les Codines, per 5 unces.

L'original d'aquest document és perdut i es conserva una còpia feta per Arnau de Sunyera el 28 d'abril del 1318 i dues còpies d'aquesta còpia, del segle XIV, en pergami.

El darrer document, del 1064, ens parla de la venda d'una peça de terra feta pels esposos Ermengol i Tedlèn, que la tenien en franc alou, a favor de Ramon i de la seva esposa, per 10 sous en espècie. Aquesta peça de terra era al comtat d'Osona, a la parròquia de Santa Coloma, al lloc dit de *ipsa Chanalia* i afrontava a llevant amb el camí públic i a ponent i a tramuntana amb terres del monestir de Sant Pere de Casserres, el qual tenia un extens alou al Congost.

Tots aquests documents mostren una abundància de la petita i mitjana propietat lliure a darreries del segle X i a mitjans de l'XI, perquè, a més dels alous dels quals tracten els documents, trobem la terra de Daniel i dels seus hereus, l'alou d'Arivons, el molí del sacerdot Belaró, el vilar de Borrell i la terra de Sunifred a darreries del segle X i la casa de Guifré Otger i el molí de *ipso Puyol*, que era d'en Gilabert, a mitjans del segle XI.

Al segle XI, en general, s'accentua la tendència a la concentració de la propietat, la petita propietat ofereix cada vegada menys resistència als acaparadors de terra i la pagesia lliure disminueix. Dins d'aquesta tendència general es pot incloure la compra d'alous per part de Guitart, qui també deixava diners. El 1064, el monestir de Sant Pere de Casserres ja tenia terres en aquest lloc i, a la llarga, es convertí en un dels principals terratinents de la zona.

La connexió entre els Guitart dels documents 1, 3 i 4 ve confirmada per l'existència d'una còpia de cada un d'ells feta pel rector de Centelles el 28 d'abril del 1318, que no hi és per als documents 2 i 5, cosa que vol dir que aquells tres procedeixen amb seguretat del mateix lloc, mentre que dels altres no es pot assegurar. Dels Guitart no en sabem res més i tampoc sabem com van a parar aquestes terres a mans dels Quatre cases ni com es forma el mas Ribau, la primera notícia del qual és de mitjans del segle XIII.

En tots aquests documents abunden les cites de molins, cosa molt freqüent en la documentació dels segles X i XI, en què a vegades reben el nom de *molinos*

molentes. Aquests molins són de tipus hidràulic i es construïen a prop dels corrents d'aigua, però no aprofitaven directament la força de l'aigua per la irregularitat del cabdal, sinó que feien pujar el seu nivell mitjançant una resclosa i per mitjà d'un rec (*caput rego*) es portava al molí i, una vegada l'havia mogut, es tornava al seu curs natural per un altre rec (*subtus rego*) o s'aprofitava per a convertir en regadiu els conreus pròxims. En l'embassament de la resclosa es criaven peixos i a sota d'ella es posava un reforç de pedres i terra per a aguantar-la (*glevari*). En aquest temps la majoria de molins eren comunals i els pagesos es repartien les hores del dia i de la nit per a moldre. Des de mitjans del segle X la competència dels molins senyorials deixà antiquats aquests molins que eren molt cars de construir i de mantenir i amb l'empobriment de la pagesia lliure desaparegueren⁶.

* * * * *

A continuació transcriu aquests documents posant entre els signes [ ] les paraules escrites entre línies, les lletres que afegeixo per tal de fer les paraules més intel·ligibles són entre els signes ( ), quan el text no es pot llegir perquè és esborrat o esquinxat poso (...) i quan puc refer-lo el poso entre el signe [ ].

1

987, novembre 13.

Borrell, comte i marquès, ven, a Guitart, un alou al terme de Santa Coloma i una vinya i terra al terme de Nogerola.

Còpia de 1318: Vic, Arxiu de can Rocafiguera, Canes del molí, pergami 1.

Hoc est translatum cuiusdam intrumenti quod sub istis continetur verbis. In Dei nomine. Ego Borrellus comes atque marchuo vinditor sum tibi Guitart. Propter hanc scripturam venditionis mee vendo tibi casas cum solos superpositos, curtes, ortos, columbarios, torcularios, terras, vineas, cultas et heremum, et garricis, molendinis cum aquis aquarum, cum omnia usabilia quod ad molinos pertinet, arboribus pomiferis vitis qui ibi sunt meum perpetuum. Et advenit mihi hec omnia pro comparatione sive pro ullaque voce. Et est ipse alaude predictus in comitatu Ausona, in termino Sancta Columba sive ad flum(en) Congusto, et aliqua vinea et terra in termino Nogerola. Et affrontant ipsas domos cum solos et superpositos, curtis, ortos, columbarios, torculario, terras, vineas, cultum et heremum, garricis, molinos cum duos regos et aquas aquarum a parte orientis in ipsa serra fexuriata vel in illa terma super Jugador, qui est ibi, sive in via que duc(it) ad Asperagera vel ad Valle Ossaria; de meridie in rio Uligo; de occi (du)jo in rodias super Vignoles; de circio in ipsas Cutinas sive Pugo Rege. Quantum in istas omnes affrontationes includunt sic vendo tibi predictae alaude iam supra dictum, totum ab integrum sine ulla inquisitione et sine ullum servitium quod consueverat aliquod facere, cum exio et regressio, emptionum solidos II in rem valentem et nichil que de ipso pretio apud te emptione non remansit et est manifestum. Quem vero predictae alaude de meo iure in tua potestate trado abendi, vindendi, donandi seve comutandi quicumque inde facere vel iudicare voluerit, in Dei nomine plena habeas potestatem ad facere quod volueis, ut

ab odierno die et tempore quiete et secure teneas et possideas tu et propinqui tui sine ullis exequis et sine ullum servitium in Dei nomine firmissimam habeas potestatem. Quod si ego venditor aut ullus omo qui contra hanc venditionem venerit ad inrumpendum aut inquietare semper sumpserit non hoc valeat vindicare, set componat ipsum alaudem predictum in duplo cum omne sua inmelioratione, et in antea ista venditio firma permaneat modo vel omnique tempore.

Facta ista venditione idus novembris anno I in quo regnat rex Ugo post obitum Luduvici filii Lotarii.

s. Sig+num Borrellus comes atque marchuo, qui ista vinditione et pro donatione feci et firmare rogavi. Sig+num Casadus filio Seniofredus. Sig+num Dela. Sig+num Constancio. Sig+num Bonefilius. Sig+num Nevolendus. Sig+num Radulfus.

Sinefredus, sacer, qui ista venditione rogatus scripsit sss. die et anno quot supra. S.

Sig+num Arnaldi de Suyera, rectoris ecclesie Sancte Columbe de Vineolis et notarii publici eiusdem, qui hoc translatum cum suo originali de verbo ad verbum fideliter comprobatum scribi fecit et clausit. Et emendavit cum supra posito in V linea ubi dicitur omnes. III kalendas madii anno Domini millesimo trecentesimo [decimo] octavo. Presentibus testibus Raymundo de Suyera, Berengario de Podio et Raymundo de Villamontano, clericis.

2

990, agost 26.

Ramon, comte i marquès, ven, a Bonfill i a la seva muller Guidenell, un alou al terme del castell de Sant Esteve, als rius Congost i Vallossera.

Original, de 26,5 x 13 cms.: Vic, Arxiu de can Rocafiguera, Canes del molí, pergami 2.

In nomine Domini. Ego Regimundus comes atque marchio vinditor sum vobis Bonifilio et uxore tue Widenelle, emptores. Per hac scripturam vindicionis mee vindo vobis casas cum curtes et ortos et molinos cum caput aquis, terras cultas et ermas, vineas, pomiferos arboribus meum proprium, qui mihi advenit per comparationem sive pro qualicumque voce. Et est ipse alodus in comitatu Ausone, in terminio katri Sancti Stephani in eius termines in rio Congusto et in rio Valle Orsaria. Et affrontat ipsa omnia iam superius nominata de oriente in rio Congosto sive in strada que pergit inde et in terra de Daniel vel heres eorum, et de meridie in alaude Arivonso sive in ipso v(i)lare qui dicunt de Borrello, de occiduo in strada que pergit per ipsa Ruvira ad pugo Gudalberto, de circi in rio de Sancta Columba et in terra de Sonifredo et eius heres et in rio Congosto et ascendit usque in rio de Valle Orsaria sive in molino de Belarone, sacer, et ascendit usque in ipsas rocas natu(r)ales de ipsa Garriga. Quantum in istas IIII^{or} affrontaciones includunt sic vindo vobis ipsas casas cum curtes et ortos, molinos cum caput aquis et regos et omnia usabilia que ad mulinos opus est, terras, vineas, arboribus pomiferis, quantum habeo cultum et eremum sic vindo vobis totum ab integrum, exceptus quod pater meus venundavit ad patrem tuum et hoc et alium quod ego emi, sic vobis firmo ut teneatis quiete et secure vos et posteritas vestra sine ullum servicium, cum exio et regressio earum, in precium solidos L, in rem valentem, et nichil ex inde non remansit et est manifestum. Quem vero predicta omnia de meo iure in vestra potestate trado ad

vestrum proprium habendi, vendendi seu comutandi ut quicquid ex inde facere vel iudicare volueritis in Dei nomine habeatis potestate faciendi quod volueritis sine ullum dominium et sine ullum servitium quiete et secure teneatis. Quod si ego venditor aut ullus homo qui contra hanc vendicionem venerit ad inrumpendum non hoc valeat vindicare, set componat ipsa omnia in duplo cum omni sua immelioratione, et in antea ista vendicio firma et stabilis permaneat omnique tempore.

Facta ista vendicio VII kalendas september anno IIII regnante Ugo post obitum Leudovici filio Lotarii.

S. Sig+num Regimundo, comes, qui istam vendicionem fieri feci et firmare rogavi. Sig+num Sanla. Sig+num Sunerius. Sig+num Ato. Sig+num Orucio. Sig+num Bradila. Trasoarius sss.

Inschefredus qui haec scripsit et sss die et anno quod supra s.

3

1033, desembre 19.

Tozelecus i la seva esposa Tresgòcia empenyoren, a Guitart, l'alou que tenen al terme de Santa Coloma per 14 mancosos que li deuen.

Original, de 26 x 10 cms.: Vic, Arxiu de can Rocafiguera, Canes del Molí, pergami 3.

Hoc est translatum cuiusdam instrumenti quod sub istis continetur verbis. In Dei nomine. Ego Tozelecus et uxoris sue Tresgocia impignatores sumus vobis Guitardus. Manifestum est enim quod debitores sumus tibi mancosos quatuordecim quos nobis prestasti, pro hiis impignoramus tibi casas cum solos et supra positos, curtis, ortos, terras culta eremas nostras proprias, qui nobis advenit per comparatione per genitores pro quecumque voce. Est in comitatu Adona, in termino Sancta Columba, ad ipsa Garriga. Et affronta de oriente in terma de Jugadors, de meridie in terma sots rocha, de occiduo in via, de circio in torrente. Quantum istas affrontationes includunt sic impignoramus tale ratione, quod infra Natale Domini redderem vobis mancosos emptione, et si non redderem mancosos emtionum abeas licentia de ipsa omnia iamdicta facere que volueris. Quod si nos, impignatores, ad ullusque homo qui ista impignoratione veniri pro inrumpendum hoc non valeat vindicare, set componat in duplo cum omnia sua immelioratione.

Facta ista impignoratione XIII kalendas ianuarii anno III regnante Aierico rege.

Sig+num Tozelecus. Sig+num Tresgocia, qui ista impignoratione fecit et firmare rogavi. Sig+num Iofredus. Sig+num Ermemisis. Sig+num Recosindus.

s. Petrus de Amalricis, sacer, qui ec fecit sss die et anno quod supra.

Sig+num Arnaldi de Suyera, rectoris ecclesie Sancte Columbe de Vineolis et notarii publici eiusdem, qui hoc translatum cum suo originali de verbo ad verbum fideliter comprobatum scribi fecit, clausit et emendavit IIII kalendas madii anno Domini M^o CCC^o octavo decimo. Presentibus testibus Raymundo de Suyera, Berengario de Podio et Raymundo de Villamontano, clericis.

Nota: l'original és cosit a la còpia feta per Arnau de Suyera i és molt esborrat i costa de llegir, per això he transcrit la còpia comprovant-la en els trossos de l'original que es poden llegir.

4

1040, març 19.

Guadall i la seva esposa Orúcia venen, a Guitart, l'alou que tenen al lloc dit Ollic per 5 unces.

Còpia de 1318: Vic, Arxiu de can Rocafiguera, Canes del molí, pergami 4.

Hoc est translatum cuiusdam instrumenti quod sub istis continetur verbis. In nomine Domini. Ego Guadaldus et uxor mea Orucia, femina, venditores sumus vobis Guitardo et uxor sua Guilia, femina, emptores. Per hanc scripturam vinditionis nostre vendimus vobis alodium nostrum proprium, id sunt casas cum curtis, solos et superpositos, ortis, terras et vineas, cultum vel heremum ac silvas sive arboribus diversis generis et mulinos cum regis et capud reges et viis aiacensis et suis discursiis et suis glevariis et omnis suis usabiliis que ad molinos pertinent nostrum proprium, advenit nobis per comparatione aut per ullaque voces. Et est hec omnia in comitatu Ausona, in parrochia Sancta Columba, in loco vocato Ulich. Et affrontat hec omnia iam dicta de oriente in ipsa Garriga sive ad ipsa casa de Guifret Odger, de meridie ad ipso molino de ipso Puyol qui est den Guilabert, de occiduo in Vilarastad, de parte vero circii in ipsas Çudinas. Quantum istas affrontationes includunt sic vindimus vobis supra dictum alaudem nostrum proprium, totum ab integrum, cum exis vel (r)egressis suis a proprio, in propter pretio uncias V, et est manifestum. Quem vero predicta hec omnia quod superius resonat de nostro iure in vestro tradimus dominio et potestatem ad vestrum proprium. Quod si nos vinditores aut ullusque homo qui contra ista carta vinditione venerit pro inrumpendum non hoc valeat vindicare, set componamus vobis supra dicta omnia in duplo cum omnem suam inmeliorationem, et in antea ista carta vinditionis stabile et firma permaneat modo vel omnique tempore.

Facta ista carta vinditione XIII kalendas aprilis anno nono regni Henrici regis.

Sig+num Guadallus. Sig+num Orucia, femina, nos, qui ista carta vinditione fecimus atque firmamus et firmare rogavimus. Sig+num Seniofret. Sig+num Bonefilio. Sig+num Guillelmus. Sig+num Campanius.

sss Guillelmus, subdiaconus, qui scripsit die et anno quod supra.

Sig+num Arnaldi de Suyera, rectoris ecclesie Sancte Columbe de Vineolis et notarii publici eiusdem, qui hoc translatum cum suo originali de verbo ad verbum fideliter comprobatum scribi fecit et clausit cum supraposito in VII linea ubi dicitur nostrum proprium totum ab integrum cum exiis vel (r)egressis suis a proprio, in propter pretio V uncias, et est manifestum. III kalendas madii anno Domini M^o CCC^o octavo decimo. Presentibus testibus Raymundo de Suyera, Berengario de Podio et Raymundo de Villamuntano, clericis.

5

1064, novembre 18.

Ermengol i la seva esposa Tedlèn venen, a Ramon i a la seva esposa, un alou a la parròquia de Santa Coloma, al lloc dit Chanalia, per 10 sous en espècie.

Original, de 21 x 12 cms.: Vic, Arxiu de can Rocafiguera, Canes del molí, pergami 5.

In [Dei nomine]. Ego Ermengadus et uxor mea Tedlen vinditores sumus vobis Reimon et uxor eius (...), emptores. Per ista scriptura vindicionis nostre vindimus vobis pecia I de terra francha legitima (...) proprium, quod nobis advenit per genitorum meorum vel de patri et matri vel per qualicumque voce. Est predicta (...) comitatum Ausona, in paroquia Sancte Cholumba, in locum que dicunt ad ipsa Chanalia. Et affrontat (...) ec omnia de parte orienti in ipsa estrada puplica, et de meridie in terra (...) filius suis, et de occiduo et de circii in terra Sancti Petri cenobii vel in ipso torrenti. [Quantum] infra istas IIII afrontaciones includunt sic vindimus vobis predicta ec omnia supra scripta (...) cum totum ab integrum, cum exiis et regressiis earum, in propter precium solidos X in rem valentem, [et est manifestum]. Quem vero predicta ec omnia de nostro iuramus in vestro tradimus dominio et potestatem vestrum propriis facere quod volueris. Quod si nos vinditores aud ullus-que homo aud utriusque femine contra ista carta vindicione venerit pro inrum-pendum non hoc valeat vindicare, sed componat ec omnia in triplo in ipso loco cum omne sua inmelioracione, et in antea ista vindicione firma permaneat a modo in hoc seculo.

Actum est hoc XIII kalendas desembris anno V Filipo regii.

Sig+num Ermengaudi. Sig+num Tedlen, nos qui ista vindicione fecimus et firmamus et frimareque rogavimus. Sig+num Geriberti Bofil. Sig+num Reimon Eneg. Sig+num Geriberti Gifre.

Iohannes, presbiter, qui hec scripsit cum literas super positas in locum ubi dicet de ipso loco, die s et anno quod supra.

Francesc de ROCAFIGUERA I GARCIA
C. Cassador, I
VIC